

Przedmiot	Klasa	Temat lekcji	Data
Plastyka	VI	Ikony sztuki – sztuka użytkowa	28.05.2020

1. Przeczytaj i powtórz bo to **warto wiedzieć!**

- Sztuka użytkowa obejmuje projektowanie i wprowadzanie do produkcji przedmiotów codziennego użytku, które są wymyślane przez artystów, a później wytwarzane w fabrykach.
- na określenie sztuki użytkowej używa się wyrazu design, oznaczającego w języku angielskim projekt
- Funkcjonalność przedmiotu polega na tym, że jego forma odpowiada przeznaczeniu.
- Ergonomia to dopasowanie projektu do cech psychicznych i fizycznych człowieka, aby mógł on jak najwygodniej korzystać z danego przedmiotu.
- Środki wyrazu sztuki użytkowej to kształt i tworzywo, które wpływa na fakturę przedmiotu
- Rzemiosło artystyczne obejmuje własnoręczną twórczość rzemieślników- m.in. złotników, kowali, ceramików i stolarzy – w ich warsztatach.
- Fabryczną produkcję przedmiotów na wielką skalę określa się jako wzornictwo przemysłowe.
- Etapami powstawania przedmiotu sztuki użytkowej są: idea, czyli pomysł, strategia stworzenia obiektu i dostosowania jego formy do funkcji oraz kreacja – przygotowanie projektu w formie szkiców i trójwymiarowych modeli. Finałem prac jest wprowadzenie przedmiotu do produkcji.

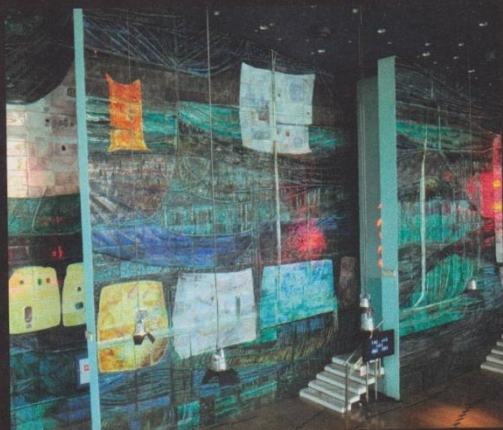
2. Obejrzyj sztukę użytkową

- neony (konstrukcja ze świetlówek)
- ścienna mozaikę ceramiczną
- projekty tkanin użytkowych na zasłony, obrusy czy ubrania

Ikony sztuki – sztuka użytkowa

Neony przy ulicy Kruczej w Warszawie, XX w.

Niektóre dzieła sztuki użytkowej trudno przyporządkować do określonego typu przedmiotów. Tak jest w przypadku neonów – konstrukcji ze świetlówek podobnych do lamp, jednak stosowanych jako dekoracja ścian budowli, przez co stają się elementem małej architektury. Neony mają też cechy trójwymiarowych obiektów zbliżonych do rzeźb. Przekazują również określone komunikaty jak plakat, jednak w odróżnieniu od niego bywają ruchome. Ta forma sztuki użytkowej była popularna w polskich miastach do lat 80. XX w. Obecnie tradycja jest odnawiana. Od kilku lat w Warszawie działa nawet Muzeum Neonów.

Krystyna Zgud-Strachocka, mozaika w holu kina „Kijów” w Krakowie, XX w.

Ścienne mozaiki ceramiczne, pokrewna malarstwu, a czasem również płaskorzeźbie, zaliczana bywa także do architektury wnętrz i sztuki użytkowej, jako forma dekoracji otoczenia życia człowieka. Mozaiki, typowe dla budowli antycznych i średniowiecznych, były również przez wieki ozdobą pałacowych podłóg. W drugiej połowie XX w. stały się elementem zdobniczym w rodzimych budowlach użyteczności publicznej. Te zachowane do dziś stanowią poukrywane w przestrzeni miast zabytki. Warto udać się ich tropem, np. ceramicznym szlakiem regionu tarnowskiego.

Alicja Wyszogrodzka, tkanina dekoracyjna *Panny*, XX w.

W historii polskiego designu wyróżniają się projekty tkanin użytkowych, stosowanych jako materiał zarówno na zastony czy obrusy, jak i na ubrania. Wzory na materiałach oddziaływały rytmem, wyrazistym konturem, uproszczonymi formami i nasyconymi barwami. Wprowadzały do wnętrza radosny nastrój i były wyrazem nowoczesności.

